

*Motion
Regionfullmäktige
27 februari 2024*

Motion om att införa vårdval inom barn- och ungdomspsykiatrin

Förslag till beslut:

1. Regionfullmäktige beslutar att, genom att tillämpa lagen om valfrihetssystem (LOV), öppna ett vårdval inom den öppna specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin.
2. Regionfullmäktige beslutar att ta fram en krav- och kvalitetsbok med tydlig ansvarsfördelningen mellan olika vårdnivåer och vad ett vårdval BUP inom öppenvården bör innehålla för att öka tillgängligheten för barn och unga med behov av både primär- samt specialistpsykiatri.
3. Regionfullmäktige beslutar att inför införandet klargöra om UPH bör få utökat ansvar inom öppenvårdspsykiatri och inkluderas i vårdval BUP
4. Regionfullmäktige beslutar att ta fram en ersättningsmodell för vårdval BUP som bygger på hela värdepisoder och med en takkonstruktion för ersättningssystemet som helhet.

Bakgrund:

Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) i Västra Götalandsregionen (VGR) har under lång tid stått inför betydande utmaningar och kämpat med låg måluppfyllelse av vårdgarantin. Trots att vårdgarantin inom barn- och ungdomspsykiatrin fastställer en väntetid på högst 30 dagar till första besök samt ytterligare 30 dagar till fördjupad utredning och behandling, uppfylldes inte vårdgarantin på något av sjukhusen under 2022.

Allt fler barn och unga har det tufft med en ökande psykisk ohälsa. Samtidigt ökar gruppen i behov av mer omfattade åtgärder. Remissflödet till BUP har ökat med cirka 20 procent jämfört med föregående år. Trots en förbättring i tillgänglighet under hösten 2023, upplever patienter fortfarande långa väntetider. Måluppfyllelsen i december 2023 för antal väntande till första besök ligger på cirka 50 procent, till utredning på cirka 15 procent och till behandling på cirka 32 procent i VGR. Totalt väntar närmare 4 000 barn i Västra Götaland på att få hjälp från BUP. Tillgängligheten påverkas till stor del av svårigheter med att rekrytera rätt kompetens. Dessa utmaningar har lett till att sjukhusen till och med har tvingats att stänga avdelningar.

För att bemöta dessa utmaningar och erbjuda mer effektiv hjälp till barn och unga föreslår vi att regionen snarast inför vårdval BUP inom den öppna specialiserad barn- och ungdomspsykiatrin. Lagen om valfrihetssystem (LOV) som trädde i kraft 2009 ska tillämpas. Inom GrönBlå samverkan betonar vi att kvalitet bör vara avgörande för valet av vårdgivare snarare än ägandeform. Ett nytt vårdval inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin i öppenvård skulle ge barn och ungdomar rätten att välja mellan privat och offentlig vårdgivare för sin psykiatriska vård. Det ökade antalet vårdgivare skulle öka valfriheten och förbättra tillgängligheten för patienterna. Privata vårdgivare kan ofta erbjuda specialiserad vård och därmed minska väntetiderna, vilket gynnar alla. För att lyckas med att minska väntetiderna behövs insatser från alla aktörer.

En mångfald av vårdgivare skapar också ökad valfrihet för vårdpersonal. Fler attraktiva arbetsgivare gör att fler kommer vilja söka sig till de viktiga yrkena inom psykiatris verksamheter, vilket gynnar vårdsystemet som helhet. Införandet av ett vårdval skapar förutsättningar för att inkludera befintliga privata aktörer i det offentligt finansierade utbudet. På så sätt kan den kompetens som redan finns i Västra Götaland, men som för närvarande verkar privat, bli tillgänglig för fler invånare. För att säkerställa tillgång till kompetens, inte minst kliniska utbildningstjänster för AT/ST-läkare, bör alla vårdgivare vara med och dela ansvaret för AT- samt ST-läkare att tjänstgöra.

Hälso- och sjukvården för barn och ungas hälsa behöver hänga ihop och kräver samverkan på alla nivåer. Det är därför av särskild vikt att se över, och tydliggöra, ansvarsfördelningen mellan primärvårdsuppdraget inom vårdval vårdcentral med tilläggsuppdraget UPH (ungas psykiska hälsa), vårdval BUP inom öppenvården samt den specialiserade psykiatriska slutenvård på sjukhusen. Inför införandet behöver det klargöras om UPH bör få utökat ansvar inom öppenvårdspsykiatri och inkluderas i vårdval BUP. Allt för att inte skapa ytterligare en vårdnivå. Målet är att främja en nära och effektiv samverkan. Lärdom bör dras av vårdval BUP i Kronoberg där hela vårdepisoder inom vissa diagnosgrupper utgör en del av den psykiatriska öppenvården. Patienten bör aktiveras för specialiserad barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård efter bedömning från kontaktcentret En väg in. För akuta ärenden hänvisas patienter till närmsta BUP-mottagning med akutanvar, och därför bör vårdvalet inte omfatta akuta psykiatriska tillstånd hos barn och unga, men lösningar för ett gemensamt ansvarstagande för akutverksamheten och slutenvården måste presenteras och ingå i uppdraget. Alla måste bidra till ett sammanhållet hälso- och sjukvårdssystem.

Det är också av yttersta vikt att säkerställa en sömlös övergång från barn- och ungdomspsykiatri till vuxenpsykiatri för att se till att tidigare kunskaper och vårdinsatser inte går förlorade. På samma sätt som ungdomsmottagningar ansvarar för unga vuxna upp till och med 24 år, bör övergången mellan barn- och ungdomspsykiatri garantera en kontinuitet i vården för unga vuxna, så att en fortsatt god vårdkvalitet kan upprätthållas.

Följande bör tydliggöras inför införandet:

- Behov av samverkansområden, för en god spridning och tillgänglighet i hela Västra Götaland
- Avgränsning mot primärvården, vårdval vårdcentral och tilläggsuppdraget UPH
- Avgränsning mot slutna specialistpsykiatri
- En väg in – uppdrag och roll i systemet
- Kravspecifikation kompetenser
- Säkrandet av tillräckligt antal kliniska utbildningstjänster för AT/ST-läkare
- Väldefinierad ersättningsmodell som bygger på hela vårdepisoder och med en takkonstruktion för ersättningsystemet som helhet.
- Sömlös övergång mellan barn- och ungdomspsykiatri till vuxenpsykiatri

Lars Holmin (M) Stefan Svensson (KD) Cecilia Andersson (C) Pär Lundqvist (L)